

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3246/2020. (VII. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 5.Bv.1066/2018/11. számú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék 3.Bpkf.1109/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A saját ügyében személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze: az indítványozó fogvatartottként kártalanítási kérelmet terjesztett elő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. június 28. napján, 2000. október 17. napja és 2016. december 31. napja közötti időszak tekintetében a Szegedi Fegyház és Börtönnél.
- [3] Kérelmét az indítványozó a jogszabályban előírt élettér hiányára és az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülményekre alapította.
- [4] A Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, ugyanis a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 10/A. § (6) bekezdése szerint a kártalanítás előfeltétele, hogy az elítélt a Bv. tv. 144/B. § szerinti alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszt nyújtson be a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez.
- [5] 1.2. Az indítványozó fellebbezését a másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék alaptalannak találta és az elsőfokú döntést a 3.Bpkf.1109/2019/2. számú végzésével helyben hagyta. Indokolásában kifejtette, hogy az elítélt a Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszt ugyan benyújtotta, de azt a kártalanítási kérelem benyújtásánál későbbi időpontban, 2017. június 29-én.
- [6] Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a Bv. tv. 144/B. §-a szerinti panasz benyújtása az előfeltétele a kártalanítási kérelemnek [Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdés], így legkésőbb azzal együtt panaszt is be kell nyújtani a fogvatartottnak, amelyre azonban a megvizsgált iratok alapján tehát később került sor.
- [7] A másodfokú bíróság azt is kiemelte, hogy a Bv. tv. 436. §-ban foglalt átmeneti rendelkezéseket nem lehet alkalmazni, tekintettel arra, hogy az indítványozó esetében a fogvatartás és az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények folyamatosak voltak, 2017. január 1. napja után is folyamatosan tölti szabadságvesztését, tehát a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása kötelező előfeltétel a kérelmet megelőzően, vagy legkésőbb azzal egyidejűleg, és az, hogy az elítélt a kérelmezett időszak végét 2016. december 31-ében jelölte meg, nem mentesíti ezen törvényi rendelkezés alól.
- [8] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 5.Bv.1066/2018/11. számú elsőfokú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bpkf.1109/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény a III. cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) és (2) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [9] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében előadta, hogy a Magyar Állam annak ellenére, hogy ez kötelessége, mégsem biztosított számára utólagos kompenzációt a fogvatartása végrehajtása

során elszenvedett és azzal együtt járó sérelmeiért, ezzel megsértve az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében foglalt kínzás, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmát.

- [10] Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljárás, valamint jogorvoslathoz való jogával kapcsolatban előadta, hogy a támadott bírósági döntések azokat teljes mértékben kiüresítették önkényes jogértelmezésük folytán. A bíróságok figyelmen kívül hagyták a kártalanítási eljárás és a panasz intézményének bevezetésének célját, valamint tévesen értelmezték a Bv. tv. 436. §-ban foglalt átmeneti rendelkezéseket mind rendszertani, mind nyelvtani szempontból azzal, hogy kötelező előfeltételnek értelmezték a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtását az ügyben. Az indítványozó álláspontja alapján ez rá nem vonatkozik, ugyanis a törvény ezen kötelezettséget 2017. január 1-jével léptette hatályba, a kártalanítási kérelmében megjelölt időszak vége viszont 2016. december 31. napja. Mindezek ennek ellenére, elmondása alapján a Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszt a kártalanítási kérelemmel együtt benyújtotta, amely tény azonban a Büntetés-végrehajtási Intézet nem megfelelően rögzített, így az eljáró bíróságok nem is vették figyelembe az eljárás során, ugyanis azt elkésettnek minősítették a kérelemhez képest. Erre tekintettel tehát sérült a hatékony bírói jogvédelemhez való joga is, amely szintén a tisztességes eljárás garanciális körébe tartozik.
- [11] A szerinte okszerűtlen és Alaptörvénybe ütköző (*contra constitutionem*) értelmezés szembement a hazai bíróságok országosan kialakult gyakorlatával. Téves volt a törvényértelmezése a bíróságnak, amelynek eredménye sem nyelvtani, sem rendszertani úton nem következik a jogszabály szövegéből és annak céljából. Ennek alátámasztásául több korábbi, a Szegedi Törvényszék előtt folyamatban volt kártalanítási eljárás során hozott döntést mutatott be példaként.
- [12] Ezekben esetekben az eljáró bíróságok a kérelmet érdemben vizsgálták és az egyéb feltételek fennállása esetén kártalanítást ítélték meg az azt benyújtók számára a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz megléte nélkül is. Tehát jelen kérelmet az indítványozó álláspontja szerint 2000. október 17-től 2016. december 31-ig terjedő időszak tekintetében érdemben kellett volna vizsgálni.
- [13] E körben hivatkozott arra is, hogy – az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján – a bírói út igénybevételének formális biztosítása nem elegendő a tisztességes bírósági eljárás követelményeinek teljesüléséhez, hanem a hatékony bírói jogvédelem követelménye azt jelenti, hogy a bíróság a perbe vitt jogokról érdemben dönthessen.
- [14] Ezen érveinek alátámasztásaként az indítványozó több korábbi alkotmánybírósági határozatra és azok indoklására hivatkozott.
- [15] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [16] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [17] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [18] Az indítványozó hivatkozott alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdésének a sérelmére is. A XXIV. cikk (1) és (2) bekezdése a hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, valamint a hatóságok jogellenes károkozás megtérítését is, így a panasszal támadott bírósági végzések és ezen alaptörvényi rendelkezések között nincs összefüggés. A panasznak ez az eleme így nem bírálható el érdemben.
- [19] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [20] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.

- [21] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [22] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeket annak a kifogásolása, hogy a kártalanítási ügyekben eljáró bíróságok megkövetelik az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panasz előzetes (vagy legalábbis a kérelemmel egyidejűleg történő) előterjesztését a folyamatos – tehát 2017. január 1. napját megelőzően indult, de azt követően is megszakítás nélkül tartó – fogvatartásban lévő elítéltek tekintetében, ha a kártalanítás iránti kérelmet 2017. január 1. napját követően terjesztik elő {lásd például: 3360/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a fentiekben túl az indítványozó alkotmányjogi panasz arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a büntetőeljárás során beszerzett bizonyítékokat a bíróságtól eltérő módon értékelje. Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírói döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető tehát a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálata eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára sem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [24] Megállapítható ennek kapcsán, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, valamint a jogorvoslathoz való jog vonatkozásában is kizárólag a bíróság szerinte téves törvényértelmezését és a bizonyítékok mérlegelését vitatta.
- [25] 4. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, figyelembe véve az eljáró bíróságok végzésében kifejtett indokolását, hogy az indítványozó panasz a sérelmezett döntésekkel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [26] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. június 9.

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1618/2019.

